

Sofi Oksanen. När duvorna försvann. Bonniers förlag.

Vad blir det av oss när vi försätts i diktatur och tyranni? Vilka blir hjältar och motståndskämpar? Vem söker helt enkelt överleva? Och vilka av oss blir medlöpare och del av förtrycket?

När Sofi Oksanens efterlängtrade nya roman kommer ut "När duvorna försvann" återvänder vi till det av nazismens och kommunismens förödda Estland. Likt den förra romanen "Utrensningen" rör sig berättelsen mellan olika tider för att till slut lägga samman ett pussel av svek och ohyggliga händelser. Kanske är tonen i "När duvorna försvann" inte lika mörk. Här finns personer som verkligen kämpar för en frihet större än dem själva. Människor som till sist avskyr våldet och bara vill leva ett gott liv. Men alla går de under; skjuts som desertörer på stranden, förråds av närstående, spärras in på psykiatriskt sjukhus, kvävs i olyckliga äktenskap eller mördas för någon annans överlevnad.

"När duvorna försvann" är en dubbeltydlig titel om relationer och ett land som skövlas på mat och humanism. I centrum står en enda människas ondska. Edgar Part. Själ en marionettdocka löper alla livsödens smärtfyllda trådar samman i hans makthungriga händer. Aldrig har ett bokomslag så tydligt berättat sin romans innehåll som den i Bonniers utgåva. En bild av ett mansansikte, som en klippdocka där ett lager kan läggas över ett annat och så ständigt förändra utseende och uttryck. Edgar Part byter namn, ideologisk sida och lojalitet som vore allt bara kulisser. En fullständig känslolöshet som endast tar hänsyn till honom själv.

Sofi Oksanen skriver med en konstnärligt fulländad blandning av rå brutalitet och känslomässig detaljrikedom. Som läsare dras man in i berättelsen med textens överföring av starka känslor: ilska, avsmak, sorg och medkänsla. Men framför allt är det rädslan som ständigt dallrar över varje sidas ord och meningar. Intrigen skapar en atmosfär som hos Le Carré. Inte ens läsaren vet riktigt när och vem som agerar i stunden. Vem som rycker i trådar och vem som tvingas utföra dess rörelser.

Så vad skulle det bli av oss själva? Sofi Oksanen gör det till allt annat än en enkel fråga.

Jakob Carlander